

Sadržaj

PROLOG: BEZBRIŽNI	11
Pineberg saznaje nešto novo o Janjici i donosi krupnu odluku	13
Majka Meršel – gospodin Meršel – Karl Meršel: Pineberg upada u meršelski žrvanj	21
Noćni razgovor o ljubavi i novcu	31
PRVI DEO: GRADIĆ	39
Brak počinje sasvim pravilno svadbenim putovanjem, ali – treba li nam šerpa za dinstanje?	41
Pineberg se ponaša tajanstveno, a Janjica mora da rešava zagonetku.	46
Pinebergovi idu u pristupnu posetu, teku suze, a sat neprekidno otkucava.	54
Diže se veo misterije. Bergman i Klajnholt i zašto Pineberg ne sme da se oženi.	59
Šta da jedemo? I ko s kim sme da igra? Moramo li sada da se venčamo?	68
Počinje šikana. U nevolji su nacista Lauterbah, demonski Šulc i tajni muž	74

Pristavljena je čorba od graška i napisano pismo, ali voda je suviše retka	81
Klajnholc zakera, Kube zakera, a zaposleni uzmiču. Od graška i dalje ništa	87
Pineberg ništa ne planira, ali ide na izlet na kojem privlači pažnju	95
Kako se Pineberg rve s anđelom i s Maricom Klajnholc i kako je ipak dockan	101
Gospodin Fridrihs, losos i gospodin Bergman, ali sve je uzalud: za Pineberga nema ništa	112
Stiže jedno pismo i Janjica s keceljom trči kroz grad da bi vrištala kod Klajnholca	120
 DRUGI DEO: BERLIN	125
Gospođa Mija Pineberg ometa saobraćaj. Janjici je simpatična – ali sin joj štošta zamera. Ona objašnjava ko je Jahman	127
Jedan pravi francuski kneževski krevet, ali preskup. Jahman ne zna ni za kakvo radno mesto, a Janjica uči da moli	133
Jahman laže, gospođica Zemler laže, gospodin Leman laže, a laže i Pineberg, ali ipak dobija posao, a pride i oca	139
Pineberg ide kroz Mali Tirsgraben, boji se i ne može da se raduje	148
Kakav je čovek Kesler, kako Pineberg ne dopušta da prodaja propadne, a Hajlbut ga izvlači	152
O tri vrste prodavaca i koju vrstu voli gospodin zamenik šefa Jeneke, poziv na čaj	162
Pineberg prima platu, šikanira prodavca i postaje vlasnik jednog toaletnog stočića	165

Janjica prima gosta i stoji pred ogledalom. Cele večeri se ne govori o novcu	172
Bračni običaji Pinebergovih. Majka i sin. Jahman, kao i obično, spasilac.	179
Kesler otkriva tajnu i dobija šamar. Ali Pinebergovi ipak moraju da se sele.	191
Janjica traži, niko ne želi decu, hvata je nesvestica, ali to se isplati	196
Stan kao nikada ranije. Gospodin Putbreze vuče, a gospodin Jahman pomaže	202
Utvrdjivanje budžeta i manje mesa u ishrani. Pineberg ne razume svoju Janjicu	209
Namirisana jelka i majka dvoje dece. Hajlbut misli: vi ste hrabri. Jesmo li hrabri	220
Dečko mora da ruča, a Frida dobija lekciju upozorenja. Šta ako je više nikada ne vidim?	226
Premalo posuda za pranje! Stvaranje maleckog. I Janjica će vrištati	235
Pineberg odlazi u posetu i prepušta se zavodljivosti golotinje	241
Šta Pineberg misli o kulturi nagog tela i šta povodom toga kaže gospođa Notnagel	246
Pineberga čašćavaju pivom, on ide da krade cveće i na kraju laže svoju Janjicu	255
Ugledna gospoda u ulozi očeva, a Janjica grli Putbrezea	261
Dečja kolica i dva neprijatna tipa. Kada se najkasnije isplaćuje dodatak za dojenje	273
April donosi strah, ali Hajlbut priskače u pomoć. Gde se deo Hajlbut? Hajlbut je nestao	286
Hapšenje Pineberga, a Jahman vidi duhove. Rum bez čaja	295

Neželjeni posetilac na noćenju.

Jahman otkriva dobar zdrav život 302

Jahmanovo otkriće i mali čovek kao kralj.

Mi smo zajedno! 306

Filmske priče i život. Ujka Knili

otima gospodina Jahmana. 315

Malecki je bolestan.

Šta mu je, mladi oče? 319

Vata vam se na isto. Gospođica Fišer pred sudom

inkvizicije. Opet na belom hlebu, Pineberže! 328

Opet gospođa Mija. To su moji koferi!

Dolazi li policija? 333

Glumac Šliter i mladi čovek iz Ulice Aker

Sve je gotovo 340

EPILOG: SVE SE NASTAVLJA. 349

Krasti ili ne krasti drva? Janjica lepo zarađuje

i nalazi posao svom dečku 351

Muškarac u ženskoj ulozi. Dobra voda i slepi

malecki. Svađa zbog šest maraka 357

Zašto Pinebergovi ne stanuju tamo gde

stanuju. Foto-atelje Joahima Hajlbuta.

Leman je dobio otkaz! 363

Pineberg kao kamen spoticanja. Zaboravljeni puter

i policajac. Nijedna noć nije dovoljno mračna 375

Poseta automobilom u naselju. Dvoje čekaju u noći.

Janjica ne pristaje. 380

Grm među grmljem. I stara ljubav 387

Hronologija života i rada 391

Prolog

BEZBRIŽNI

*Pineberg saznaje nešto novo o Janjici
i donosi krupnu odluku*

Sada je četiri i pet. Pineberg je to upravo utvrdio. On, plavokosi mladić prijatnog izgleda, stoji pred kućom u Ulici Rotenbaum 24 i čeka.

Dakle, sada je četiri i pet, a Pineberg se dogovorio s Janjicom da se sastanu u petnaest do četiri. Pineberg sklanja džepni sat. Opet pogleda na tablu istaknutu na vratima kuće u Ulici Rotenbaum broj 24. Čita:

DR SEZAM
ginekolog
Radno vreme 9–12 i 14–18

Baš tako! A sada je četiri i pet. Ako pripalim još jednu cigaretu, Janjica će se, naravno, odmah pojaviti iza ugla. Dakle, bolje da to ne radim. Danas će ionako sve poskupeti.

I dalje stoji pred tablom. Ulica Rotenbaum ima samo jedan niz zgrada, a s one strane kolovoza, s one strane zelenog pojasa, s one strane keja, teče Štrela, ovde već lepo široka, blizu ušća u Istočno more. Odande piri svež povetarac, njišu se grane žbunja, a drveće pomalo suši.

Tako vredi živeti, Pineberže. Taj Sezam sigurno ima sedam soba. Mora da debelo zarađuje. Biće da kiriju plaća... dvesta maraka? Trista maraka? Ah, koješta, nemam pojma. Četiri i deset!

Pineberg zavlaci ruku u džep, vadi cigaretu iz tabakere i pripaljuje je.

Iza ugla leprša Janjica u plisiranoj beloј suknji, s bluzom od sirove svile, bez šešira, rasute plave kose.

„Zdravo, dečko. Nisam mogla brže. Ljutiš se?“

„Taman posla. Samo, sada ćemo morati da beskrajno sedimo. Otkako te čekam, ušlo je najmanje trideset ljudi.“

„Ne idu svi kod doktora. Osim toga, zakazali smo prijem.“

„Vidiš da je dobro što smo zakazali!“

„Naravno da je dobro. Ti si uvek u pravu, dečko!“ I na stepeništu mu obuhvata glavu rukama i strasno ga ljubi. „Oh, bože, srećna sam što te opet imam, dečko. Seti se, prošlo je skoro četrnaest dana!“

„Da, Janjice“, odgovara on. „Ni ja više nisam zlovoljan.“

Vrata se otvaraju, a u polumračnom hodniku pred njima stoji neka bela utvara i laje: „Potvrda o zdravstvenom osiguranju!“

„Prvo nas pustite unutra“, kaže Pineberg i gura Janjicu pred sobom. „Uostalom, mi smo privatni pacijenti. Zakazao sam prijem. Zovem se Pineberg.“

Na reč 'privatni' utvara diže ruku i uključuje svetlost u hodniku. „Gospodin doktor dolazi odmah. Trenutak, molim. Molim, uđite tamo.“

Oni ulaze i put ih vodi pored drugih, poluotvorenih vrata. To je sigurno obična čekaonica i izgleda da u njoj sedi onih tridesetak osoba koje je Pineberg video da ulaze. Svi gledaju njih dvoje i diže se žagor negodovanja: „Pa, gde to ima!“ „Mi čekamo mnogo duže!“ „Zašto plaćamo zdravstveno osiguranje?!“ „Ti bogati neradnici nisu bolji od nas.“

Sestra staje na vrata. „Smirite se! Smetate gospodinu doktoru! Nije ono što mislite. Ovo je zet gospodina doktora sa suprugom. Zar ne?“

Polaskan time, Pineberg se smeška, a Janjica polazi ka drugim vratima. Za trenutak vlada tišina.

„Sada požurite!“, šapuće sestra i gura Pineberga pred sobom. „Ovi zdravstveno osigurani pacijenti su prostaci. Šta bi hteli za ono malo para koje isplaćuje kasa zdravstvenog osiguranja...“

Vrata se zatvaraju. Mladić i Janjica su u prostoriji okruženi crvenim plišom.

„To mu je sigurno privatni salon“, kaže Pineberg. „Kako ti se sviđa? Strašno je staromodan, rekao bih.“

„Osećala sam se grozno“, kaže Janjica. „I mi smo korisnici zdravstvenog osiguranja. A čuješ kako se o nama govori kod lekara.“

„Šta se uzbuđuješ?“, pita on. „To je tako. S nama malim ljudima rade šta hoće...“

„Ali baš me pogađa...“

Vrata se otvaraju i dolazi druga sestra. „Gospodin i gospođa Pineberg, molim? Gospodin doktor moli za trenutak strpljenja. Ako biste mi u međuvremenu dali lične podatke?“

„Izvolite“, kaže Pineberg i odmah sledi pitanje: „Koliko vam je godina?“

„Dvadeset tri.“

„Ime: Johanes.“

Posle kratke pauze: „Knjigovođa.“

I tečnije: „Uvek sam bio zdrav. Uobičajene dečje bolesti, inače ništa. Koliko znam, oboje smo zdravi.“

Opet pauza. „Da, majka je još živa. Ne, otac više nije. Ne mogu da kažem od čega je umro.“

Red je na Janjicu: „Dvadeset dve. Ema.“

Sada ona okleva. „Rođena Meršel. Uvek zdrava. Oba roditelja živa, oboje zdravi.“

„Dakle, samo još jedan trenutak. Gospodin doktor će odmah biti slobodan.“

„Čemu sve ovo“, gund'a on pošto su se vrata opet zatvorila. „Ta mi samo...“

„Radije ne bi rekao: knjigovođa.“

„A ti bi radije prećutala ono 'rođena Meršel'?!“, smeje se on. „Ema Pineberg, zvana Janjica, rođena Meršel. Ema Pine...“

„Da si odmah prekinuo! Oh, bože, dečko, opet moram hitno da idem. Znaš li gde je to ovde?“

„Dakle, s tobom uvek ista priča! Umesto da si ranije...“

„Ali bila sam, dečko. Bila sam zaista. Još na pijaci kod gradske većnice. Za ceo jedan groš. Ali kad se uzbudim...“

„Onda, Janjice, strpi se još malo. Ako si zaista već...“

„Dečko, moram...“

„Molim lepo“, čuju jedan glas. Na vratima stoji doktor Sezam, čuveni doktor Sezam, za koga pola grada priča da je širokog srca, a neki čak kažu da je duševan. Kako god bilo, objavio je jednu popularnu brošuru o seksualnim problemima, pa je Pineberg zato skupio hrabrost da mu piše i zakaže prijem kod doktora za sebe i Janjicu.

Taj doktor Sezam stoji na vratima i kaže: „Molim lepo.“

Doktor Sezam u svom pisaćem stolu traži pismo. „Vi ste mi pisali, gospodine Pineberže. Još nećete decu, jer ste u sti-sci s novcem.“

„Da“, potvrđuje Pineberg i strašno je zbunjen.

„Malo se svucite“, kaže doktor Janjici i nastavlja. „A sada biste hteli da saznate za neku sasvim sigurnu zaštitu. Da, sasvim sigurnu...“

On se skeptično smeši iza naočara s pozlaćenim okvirom.

* Nem.: *Mörschel*, var. od *Mörser* – avan, stupa. (Prim. prev.)

„U vašoj knjizi“, kaže Pineberg, „čitao sam o onim pe-soarima...“

„Onim pesarima“*, ispravlja ga lekar. „Da, ali oni ne odgovaraju svakoj ženi. Osim toga, to uvek iziskuje dosta petlja-vine. Ako vam je žena vešta...“

On diže pogled ka njoj. Ona se delimično svukla, za početak je skinula bluzu i suknju. Stoji tamo visoka, vitkih dugih nogu.

„A sada pređimo tamo“, kaže lekar. „Zbog *ovoga* niste morali da skinete bluzu, mlada ženice.“

Janjica crveni kao bulka.

„No, sada neka ostane tu gde je. Uđite ovamo. Trenutak, gospodine Pineberže.“

Oboje prelaze u susednu sobu. Pineberg se osvrće. Čak i uspravljen, doktor Sezam ne dopire do ramena „mladoj ženi-ci“. Pineberg opet zaključuje da ona izgleda divno, da je naj-lepša devojka na svetu, najlepša uopšte. On radi u Duherovu, a ona ovde, u najboljem slučaju viđa je svakih četrnaest dana i zato se uvek iznova oduševljava, a apetit mu je bezgraničan.

U sobi pokraj sebe čuje tu i tamo kako lekar nešto polu-glasno zapitkuje, neki instrument zveck'a o ivicu posude, a on taj zvuk poznaje iz zubarske ordinacije i nije prijatan.

Najednom se trza, jer takav Janjičin glas još nije čuo – gla-san je, gotovo vrisak i vrlo jasan: „Ne, ne, ne!“ I još jednom: „Ne!“ A onda sasvim tiho, no ipak ga čuje: „O, bože!“

Pineberg pravi tri koraka ka vratima – šta to bi? Šta bi moglo da bude? Već je slušao da su takvi lekari pravi var-vari... Ali doktor Sezam sada opet govori, Pineberg ništa ne razume, a instrument ponovo zveck'a.

A zatim dugačka tišina.

Leto je u punom jeku, sredina je jula, dan prepun sunč'a-nog sjaja. Nebo je tamnoplavo, dve grane dopiru do prozora,

* Pesar – kontraceptivno sredstvo, dijafragma. (Prim. prev.)

njišu se na morskome vetru. Pinebergu pada na um jedna stara pesmica iz detinjstva:

„Piri vetre, duvaj vetre,
ali pazi moje dete!
Vetre piri, vetre duvaj,
dete pazi, dete čuvaj!“

Ljudi u čekaonici razgovaraju. Vreme im se odužilo. Eh, da su mi vaše brige. Vaše brige...

Ono dvoje izlaze. Pineberg uplašeno gleda Janjicu, oči su joj tako krupne, raširene od straha. Bleda je, ali mu se smeši, isprva zabrinuto, ali onda joj se osmeh razliva po celom licu, postaje sve širi i prosto cveta... Lekar stoji u uglu i pere ruke. Iskosa gleda Pineberga. Zatim žurno kaže: „Malo ste zakašnili s merama predostrožnosti, gospodine Pineberže. Ta vrata su zatvorena. Mislim da je već početak drugog meseca.“

Pinebergu ponestaje daha. Kao da je dobio udarac. Onda mu izleće: „Nemoguće, gospodine doktore! Toliko smo pazili! To je prosto nemoguće. Kaži sama, Janjice...“

„Dečko!“, kaže ona. „Dečko...“

„Tako je“, uverava ga doktor. „Greška je isključena. I verujte mi, gospodine Pineberže, dete je dobro za svaki brak.“

„Gospodine doktore“, kaže Pineberg, a usna mu drhti. „Gospodine doktore, ja mesečno zarađujem sto osamdeset maraka. Molim vas, gospodine doktore!“

Doktor Sezam izgleda užasno umoran. Dobro zna šta sada sledi, čuje to svakodnevno trideset puta.

„Ne“, kaže. „Ne. I ne pomišljajte da me molite za to. Uopšte ne dolazi u obzir. Oboje ste zdravi. A vaš prihod i nije tako loš. Nije – tako – loš.“

„Gospodine doktore!“, uzvraća Pineberg grozničavo.

Iza njega stoji Janjica i miluje ga po kosi. „Pusti, dečko, pusti! Ići će već nekako.“

„Ali to je nemoguće...“, provaljuje iz Pineberga – da bi onda zanemio. Bolničarka je ušla.

„Gospodina doktora zovu na telefon.“

„Vidite“, kaže lekar. „Pazite šta vam kažem, još ćete se radovati. I čim se dete rodi, dođite k meni. Onda ćemo se postarati za zaštitu. Ne uzdajte se u čuvanje. Dakle onda... hrabro, mlada ženo!“

Rukuje se s Janjicom.

„Hteo bih odmah...“, kaže Pineberg i vadi novčanik.

„Ah, da“, kaže doktor već na vratima i još jednom gleda oboje, procenjuje ih. „Pa, petnaest maraka, sestro.“

„Petnaest...“, oteže Pineberg i gleda u vrata. Doktor Sezam je već otišao. Polako i pipavo vadi jednu dvadeseticu, mršteći se posmatra kako sestra ispisuje priznanicu i uzima je.

Nabrano čelo postepeno mu se vedri. „Fond će mi ovo naknaditi, je li?“

Sestra gleda prvo njega, pa Janjicu. „Dijagnoza trudnoće, je li?“ Ne čeka na odgovor. „Neće. Osiguranje to ne refundira.“

„Hodi, Janjice!“, kaže on.

Polako silaze stepenicama. Na jednom odmorištu Janjica zastaje i dlanovima mu stiska šaku. „Ne budi tako tužan! Molim te, nemoj! Ići će već nekako.“

„Da, da“, potvrđuje on, duboko utonuo u misli.

Koračaju jednim delom Ulice Rotenbaum i skreću u Ulicu Majncera. Kuće su tu visoke, na ulicama je mnoštvo ljudi, prolaze kolone automobila, već se prodaju večernje novine, niko ne obraća pažnju na njih dvoje.

„Prihod nije tako loš“, kaže, a onda mi od svojih sto osamdeset maraka uzima petnaest, kakav razbojnik!“

„Uspeću“, kaže Janjica. „Uspeću.“

„Ah, ti!“, uzvraća on.

Iz Ulice Majncer prelaze na Put krimpera*, gde najednom zavlada tišina.

Janjica kaže: „Sada mi je ponešto jasnije.“

„Šta?“, pita on.

„Ah, ništa, samo ona stalna jutarnja mučnina. I uopšte, što se tako čudno osećam...“

„Ali mora da si nešto primetila?“

„Uvek sam verovala da će proći. Ko odmah pomišlja na ovako nešto?“

„Možda se prevario.“

„Nije, verujem...“

„Molim te! Slušaj jedanput šta ti govorim! Ipak je moguće!?“

„Moguće? Moguće je sve!“

„Možda ćeš već sutra dobiti periodu. Ala ću mu onda napisati pismo!“ I tone u misli kako će nakititi to pismo.

S Puta krimpera skreću u Hebelovu ulicu, kroz koju oboje zamišljeno koračaju u letnje popodne. U toj ulici rastu lepi brestovi.

„Onda ću obavezno tražiti da mi vrati mojih petnaest maraka.“

Janjica ne odgovara. Oprezno gazi celom širinom cipela i vodi računa gde staje. Sve je toliko drukčije.

„Kuda zapravo idemo?“, pita on iznenada.

„Moram kući“, kaže Janjica. „Nisam rekla majci da ću ostati napolju.“

„Još i to!“, kaže on.

„Ne ljuti se, dečko“, moli ga ona. „Ali gledaću da opet siđem u pola devet. Kojim vozom putuješ?“

„Onim u pola deset.“

* Nem.: *Krümpers* – rezervista u pruskoj armiji u oslobodilačkim ratovima u 19. veku. (Prim. prev.)

„Onda ću te otpratiti na stanicu.“

„I to je sve“, kaže on. „Inače ništa. Kakav život.“

Ulica Litjen je u pravom radničkom kraju, uvek vrvi od dece, tu ne mogu ni da se rastanu kako valja.

„Ne primaj to toliko k srcu, dečko“, kaže ona i pruža mu ruku. „Ja ću se već snaći.“

„Da, da“, veli on i pokušava da se nasmeši. „Ti si pravi adut, Janjice, i odnećeš ceo pot.“

„Biću dole u pola devet. Sigurno.“

„A sada nema poljupca?“

„Ne smemo, zaista, odmah će da tračare. Hrabro. Samo hrabro!“

Gleda ga.

„U redu, Janjice“, kaže on. „Ni ti se ne sekiraj. Valjda će nekako izaći na dobro.“

„Naravno“, kaže ona. „Ne bojim se. Čao do večeras.“

Ona hitro grabi uz mračne stepenice, a svojim gradskim koferčetom lupka o gelender: klap – klap – klap.

Pineberg prati pogledom noge koje joj se belasaju. Janjica mu je nestala na tim prokletim stepenicama već sto hiljada puta.

„Janjice!“, brunda. „Janjice!“

„Da?“, pita ona odozgo i gleda preko ograde stepeništa.

„Samo časak!“, dovikuje on. Juri uz stepenice, stoji pred njom bez daha i hvata je za ramena. „Janjice“, kaže i guši se od uzbuđenja i zadihanosti. „Ema Meršel! Šta kažeš na to da se venčamo...?“

Majka Meršel – gospodin Meršel – Karl Meršel:

Pineberg upada u meršelski žrvanj

Janjica Meršel ne reče ništa, odvoji se od Pineberga i polagano sede na jedan stepenik. Noge su je odjednom izdale. Sada